

PIEŅEMTIE TEKSTI

P8_TA(2018)0377

Uiguru un kazahu masveida patvaļīga aizturēšana Siņdzjanas Uiguru autonomajā reģionā

Eiropas Parlamenta 2018. gada 4. oktobra rezolūcija par Uiguru un kazahu masveida patvaļīgu aizturēšanu Siņdzjanas Uiguru autonomajā reģionā (2018/2863(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par stāvokli Ķīnā, jo īpaši 2009. gada 26. novembra rezolūciju par Ķīnu, mazākumtautību tiesībām un nāvessoda piemērošanu¹, 2011. gada 10. marta rezolūciju par stāvokli Kašgarā un tās kultūras mantojumu (Siņdzjanas uiguru autonomajā reģionā)², 2017. gada 6. jūlija rezolūciju par Nobela prēmijas laureāta *Liu Xiaobo* lietu un *Lee Ming-che* lietu³, 2016. gada 15. decembra rezolūciju par Tibetas budistu akadēmijas *Larung Gar* un *Ilham Tohti* lietām⁴ un 2018. gada 12. septembra rezolūciju par ES un Ķīnas attiecību stāvokli⁵,
- ņemot vērā Ķīnas Tautas Republikas Konstitūcijas 36. pantu, kurā visiem iedzīvotājiem ir garantētas tiesības uz reliģijas brīvību, un 4. pantu, kurā ir ietvertas „mazākumtautības” tiesības,
- ņemot vērā ES un Ķīnas stratēģisko partnerību, kas tika uzsākta 2003. gadā, un Eiropas Komisijas un EĀDD 2016. gada 22. jūnija kopīgo paziņojumu Parlamentam un Padomei “ES jaunās stratēģijas par attiecībām ar Ķīnu elementi” (JOIN(2016)0030),
- ņemot vērā ES un Ķīnas cilvēktiesību dialoga 36. kārtu, kura notika 2018. gada 9.–10. jūlijā,
- ņemot vērā ANO augstās cilvēktiesību komisāres *Michelle Bachelet* 2018. gada 10. septembra uzrunā ANO Cilvēktiesību padomes 39. sesijā iekļautās piezīmes, kurās viņa puda dziļas bažas par “pāraudzināšanas nometnēm” un pieprasīja Ķīnas valdībai atļaut darboties neatkarīgiem izmeklētājiem,
- ņemot vērā ANO darba grupas, kas nodarbojas ar personu piespiedu pazušanu, nesēn,

¹ OV C 285 E, 21.10.2010., 80. lpp.

² OV C 199 E, 7.7.2012., 185. lpp.

³ OV C 334, 19.9.2018., 137. lpp.

⁴ OV C 238, 6.7.2018., 108. lpp.

⁵ Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0343.

2018. gada maijā nosūtīto vēstuli, kurā ir iekļautas vispārīgas aizdomas un paustas bažas par to, ka stāvoklis joprojām pasliktinās un ka palielinās uiguru skaits, kuri tiek patvaļīgi ieslodzīti,

- ņemot vērā 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,
 - ņemot vērā 1948. gada Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,
 - ņemot vērā Reglamenta 135. panta 5. punktu un 123. panta 4. punktu,
- A. tā kā vispārējo cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma veicināšanai un respektēšanai būtu jāpaliek ES un Ķīnas ilgtermiņa partnerības centrālajam aspektam saskaņā ar ES apņemšanos ievērot šīs vērtības ārējās attiecībās un Ķīnas pausto interesi pievienoties šīm nozīmīgajām vērtībām savā attīstībā un starptautiskajā sadarbībā;
- B. tā kā kopš prezidenta Sji Dzjiņpina nākšanas pie varas stāvoklis cilvēktiesību jomā Ķīnā ir vēl vairāk pasliktinājies — valdība aizvien naidīgāk vēršas pret miermīlīgu opozīciju, vārda brīvību, ticības brīvību un tiesiskumu,
- C. tā kā iepriekšējos gados strauji ir pasliktinājies stāvoklis Siņdzjanā, kur dzīvo apmēram 11 miljoni uiguru un etnisko kazahu, jo valsts absolūta kontrole pār Siņdzjanu ir kļuvusi par galveno prioritāti, kad papildu problēmas rada uiguru ik pa laikam rīkoti terorakti Siņdzjanā vai it kā saistībā ar Siņdzjanu;
- D. tā kā ANO Diskriminācijas izskaušanas komiteja ir minējusi aplēses, ka “no desmitiem tūkstošu līdz pat miljonam uiguru” var būt ieslodzīti Siņdzjanas uiguru autonomajā reģionā, kaut gan viņi netiek ne tiesāti, ne viņiem piespriests kāds sods, un viņi atrodas ieslodzījumā ar aizbaidinājumu, kā tādējādi tiek apkarots terorisms un reliģiskais ekstrēmisms; tā kā tā būtu vislielākā etniskās minoritātes iedzīvotāju ieslodzīšana mūsdienu pasaulē;
- E. tā kā ASV Kongresa iecelta izpildu komisija Ķīnas jautājumos arī ir izskaidrojusi, ka tās rīcībā ir nopietna informācija, saskaņā ar kuru uiguri, kazahi un citas galvenokārt musulmaņu etniskās minoritātes Siņdzjanas uiguru autonomajā reģionā tiek patvaļīgi ieslodzīti, spīdzināti, tiem noteikti rupji ierobežojumi reliģijas un kultūras praktizēšanai, kā arī informācija par digitālu uzraudzības sistēmu, kura ir tik ļoti uzmācīga, ka ar tās starpniecību tiek novērots ikviens ikdienas dzīves aspekts, izmantojot kameras sejas atpazīšanai, mobilo tālrunu skenēšanu, DNS vākšanu, kā arī plašu un uzmācīgu policijas klātbūtni;
- F. tā kā ir saņemta informācija par to, ka ieslodzītie tiek turēti sliktos apstākļos, tiek pakļauti politiski ideoloģiskai apstrādei, tostarp liekot viņiem piedalīties patriotismaursos un piespiežot noliegt savu etnisko un reliģisko identitāti; tā kā vēl nesen ir saņemta informācija par nāves gadījumiem apcietinājumā, tostarp pašnāvībām;
- G. tā kā ir saņemta informācija, ka tūkstošiem bērnu ir šķirti no saviem vecākiem, kuri ir patvaļīgi ieslodzīti aizturēšanas nometnēs, un ka šie bērni tiek turēti pārpildītos bērnumos pat tad, ja tikai viens no vecākiem ir ieslodzīts kādā no nometnēm;
- H. tā kā ANO rīkotā uzklauššana Ženēvā 2018. gada 13. augustā Ķīnas delegācija noraidīja ANO ekspertu paustās apsūdzības par ieslodzīto uiguru musulmaņu

“pāraudzināšanas” nometnēm Siņdzjanas rietumu reģionā; tā kā ir iegūti plaši pierādījumi par šo objektu celtniecību un atjaunināšanu;

- I. tā kā daži ārvalstu žurnālisti tika piespiesti atturēties no informācijas sniegšanas par svarīgiem jautājumiem kā, piemēram, uiguru cilvēktiesības un aizturēšanas nometnēm, un dažos gadījumos piespiešana notiek, draudot nepiešķirt vai nepagarināt preses akreditāciju;
 - J. tā kā nekur citur pasaulē iedzīvotāji netiek tik stingri novēroti, kā tas ir Siņdzjanas uiguru autonomajā reģionā; tā kā provinces valdība ir papildus pieņēmusi darbā desmitiem tūkstošu apsardzes personālu;
 - K. tā kā dati tiek vākti ar “integrētas vienotās darbības platformas starpniecību”, kurā tiek saglabāti arī papildu dati par iedzīvotājiem, tostarp patērētāju paradumiem, bankas darījumiem, veselības stāvokli un DNS profilu attiecībā uz katru atsevišķu iedzīvotāju Siņdzjanas uiguru autonomajā reģionā; tā kā no musulmaņiem šajā reģionā tiek prasīts, lai viņi uz saviem mobilajiem tālruņiem instalētu spieģrogrammatūras aplikāciju, un šādas aplikācijas neesamība tiek uzskatīta par noziegumu;
 - L. tā kā tiešo iesaistīto personu mutvārdu liecības un ticami akadēmiski pētījumi liecina par to, ka tīši tiek vajāti uiguri, kuriem ir saites ar cilvēkiem ārzemēs, un tie kuriem ir reliģiska pārliecība;
 - M. tā kā uiguri, kas atrodas aizjūras zemēs, ir bijuši spiesti atgriezties Ķīnā, bieži vien ar uzņēmēju valstu atbalstu; tā kā Ķīnas vēstniecības ārvalstīs ir atteikušās atjaunot daudzas uiguru pasas, kas rada nedrošu situāciju attiecībā uz darbu un studijām;
 - N. tā kā ANO darba grupas, kas nodarbojas ar personu piespiedu pazušanu, ANO augstā cilvēktiesību komisāra un citu ANO ar īpašām pilnvarām apveltītu struktūru pieprasījumus nosūtīt uz Siņdzjanu neatkarīgus izmeklētājus Ķīnas valdība regulāri noraida;
 - O. tā kā 2014. gada 23. septembrī uiguru ekonomikas profesoram *Ilham Tohti* tika piespriests mūža ieslodzījums apsūdzībā par iespējamu separātismu, pēc tam, kad tā paša gada janvārī viņš tika ieslodzīts; tā kā septiņi no viņa bijušajiem studentiem arī tika apcietināti un sodīti ar brīvības atņemšanu no trim līdz astoņiem gadiem par apsūdzību sadarbībā ar *I. Tohti*; tā kā *Ilham Tohti* ir vienmēr noraidījis separātismu un vardarbību un mēģinājis panākt izlīgumu, kura pamatā ir cieņa pret uiguru kultūru,
1. pauž nopietnas bažas par to, ka arvien vairāk izplatās režīms, kas skar dažādas minoritātes, jo īpaši uigurus un kazahus, papildus ierobežojot konstitucionālās garantijas attiecībā uz viņu tiesībām uz kultūras izpausmes brīvību un reliģisko pārliecību, runas un vārda brīvību, mierīgas pulcēšanās un biedrošanās brīvību; prasa, lai iestādes ievērotu šīs pamatbrīvības;
 2. aicina Ķīnas valdību nekavējoties izbeigt uiguru un kazahu minoritāšu pārstāvju masveida patvaļīgu ieslodzīšanu, slēgt visas nometnes un aizturēšanas centrus, kā arī nekavējoties un bez nosacījumiem atbrīvot ieslodzītās personas; ir ļoti nobažījies par daudziem apgalvojumiem, ka nometnēs ir slikti apstākļi, tiek pielietotas spīdzināšanas un konstatēti nāves gadījumi; atgādina Ķīnas iestādēm, ka pāraudzināšanas iestāžu izveidei nav nekāda juridiska pamata;

3. ir satraucies par informāciju, kas liecina par *Muhammad Salih Hajim, Abdulnehed Mehsum, Ayhan Memet* un citu vecāka gadagājuma uiguru, universitāšu absolventu un sabiedrības līderu nāvi aizturēšanas nometnēs;
4. pauž dziļas bažas par to, ka valsts īsteno pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt reģiona “visaptverošu uzraudzību”, uzstādot Ķīnas elektroniskās uzraudzības sistēmu “Skynet” lielākajās pilsētās, GPS izsekošanas iekārtas mehāniskajos transportlīdzekļos, izmantojot sejas atpazīšanas skenerus kontrolpunktos, vilcienu un degvielas uzpildes stacijās, un par to, ka Siņdzjanas policija ievāc asinis, lai vēl vairāk paplašinātu Ķīnas DNS datubāzi;
5. uzsver, ka valdības īsteno tā kontroles un masveida pilsoņu datu obligāta vākšanas galvenokārt ir vērsta un ietekmē uigurus, kazahus un citas etniskās minoritātes, pārkāpjot starptautiskajās tiesībās paredzēto diskriminācijas aizliegumu;
6. mudina Ķīnas valdību attiecīgajām ģimenēm pilnībā atklāt detaļas par tiem, kuri Siņdzjanā ir pazuduši piespiedu kārtā, tostarp atklājot viņu vārdus, iespējamo atrašanās vietu un pašreizējo statusu;
7. ir ļoti nobažījies par Ķīnas Pretterorisma likumu, kuru pieņēma 2015. gadā, un Regulējumu par ekstrēmistu neitralizēšanu, kuros ir iekļauta pārāk plaša definīcija par to, kas ir terorakts; tāpēc aicina Ķīnu noteikt skaidru robežu starp miermīlīgu opozīciju un vardarbīgu ekstrēmismu;
8. atgādina aicinājumu Ķīnas valdībai nekavējoties un bez jebkādiem nosacījumiem atbrīvot uiguru zinātnieku *Ilham Tohti* un citus, kas tika ieslodzīti vienīgi tāpēc, ka mierīgi īstenojuši savas tiesības uz vārda brīvību, bet līdz viņu atbrīvošanai aicina Ķīnu nodrošināt, ka viņi var regulāri neierobežoti satikties ar savām ģimenēm un ar advokātiem pēc savas izvēles; turklāt aicina atbrīvot *Eli Mamut, Hailaite Niyazi, Memetjan Abdulla, Abduhelil Zunun* un *Abdukerim Abduweli*, kā tas jau tika pieprasīts ES un Ķīnas Cilvēktiesību dialoga 36. kārtā, kura notika 2018. gada 9.–10. jūlijā;
9. aicina Komisijas priekšsēdētāja vietnieci un Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos (PV/AP), Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un dalībvalstis intensīvi novērtēt, kā mainās attīstība cilvēktiesību jomā Siņdzjanā, tostarp pieaugošas valdības represijas pret uiguriem, kazahiem un citam etniskajām minoritātēm, un nepārprotami likt saprast Ķīnas valdības visaugstākajā līmenī, ka šie groteskie cilvēktiesību pārkāpumi ir jāizbeidz;
10. aicina Ķīnas iestādes pārtraukt brīvu un netraucētu žurnālistu un starptautisko novērotāju piekļuvi Siņdzjanas provincē;
11. atgādina, cik svarīgi ES un tās dalībvalstīm ir pievērsties jautājumam par cilvēktiesību pārkāpumiem dialogos ar Ķīnas iestādēm, tostarp vadības līmenī, kas atbilstu ES saistībām paust stingru, skaidru un vienotu nostāju tās attieksmē pret šo valsti, tostarp ikgadējā cilvēktiesību dialogā un gaidāmajā Eiropas un Āzijas augstākā līmeņa sanāksmē;
12. ir dziļi nobažījies par saņemto informāciju, kas liecina, ka Ķīnas iestādes vajā ārvalstīs esošos uigurus nolūkā piespiest viņus būt informantiem pret citiem uiguriem, atgriezties Siņdzjanā vai klusēt par situāciju Siņdzjanā, un reizēm to cenšas panākt turot

ieslodzījumā viņu ģimenes locekļus;

13. atzinīgi vērtē Vācijas un Zviedrijas pieņemto lēmumu pārtraukt visu etnisko uiguru, kazahu vai citu tjurku musulmaņu atgriešanu uz Ķīnu, apsverot patvaļīgas aizturēšanas, spīdzināšanas vai citas cietsirdīgas izturēšanās risku, ar kuru viņi saskartos šajā valstī, un aicina visas pārējās dalībvalstis attiecīgi rīkoties un paātrināt to tjurku musulmaņu iesniegto patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri ir pakļauti piespiedu atgriešanās riskam Ķīnā; turklāt aicina ES dalībvalstis vajadzības gadījumā atsaukties uz vietējiem tiesību aktiem, lai izmeklētu Ķīnas valdības iebiedējumus, ar kuriem Eiropā saskaras tjurku musulmaņu diasporas kopienas;
14. atgādina Ķīnai par tās saistībām cilvēktiesību jomā, jo tā ir parakstījusi daudzus starptautiskus nolīgumus cilvēktiesību jomā, un tādēļ vēlreiz norāda, ka no Ķīnas tiek sagaidīts, ka tā pildīs šīs saistības;
15. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju priekšsēdētāja vietniecei un Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, kā arī Ķīnas Tautas Republikas valdībai un parlamentam.